

НАШІ ЮВІЛЯРИ
ЛИТВИНКО АЛЛА СТЕПАНІВНА

31 березня 2014 року святкувала свій ювілей Алла Степанівна Литвинко – видатний український історик науки і техніки, доктор історичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України. А.С. Литвинко входить до складу провідної в Україні наукової школи істориків науки і техніки, створеної доктором фізико-математичних наук, професором Юрієм Олексійовичем Храмовим.

Народилася Алла Степанівна 1964 року у Кіровограді. 1981 року після закінчення середньої школи вступила на механіко-математичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 1986 року закінчила університет, отримавши диплом з відзнакою. Ще зі студентських років виявила схильність до наукової діяльності, зокрема до історії математики. На це звернув увагу відомий вчений, професор М.І. Кованцов, який викладав курс історії математики.

Після закінчення університету А.С. Литвинко протягом 1986–1989 рр. працювала інженером-програмістом Спеціального конструкторського бюро Математичних машин і систем Інституту кібернетики НАН України. Навчалася в аспірантурі Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України. З 1989 року і до нині плідно працює у відділі історії науки і техніки ЦДПН імені Г.М. Доброва НАН України.

1997 року А. С. Литвинко захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук зі спеціальності 01.05.05 – історія науки за темою: «Історико-науковий аналіз формування та розвитку

київської школи математичної та теоретичної фізики М.М.Боголюбова». 2008 року присвоєно наукове звання старшого наукового співробітника. Навчалася в докторантурі Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України. 2009 року захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук зі спеціальності 07.00.07 – історія науки й техніки за темою: «Становлення та розвиток статистичної фізики в Україні (30–60-ті рр. XX ст.)».

Науковий доробок А.С. Литвинко в галузі історії науки і техніки має досить широкий діапазон: історія статистичної фізики в Україні в контексті розвитку світової науки; історія наукових шкіл в Україні; історія НАН України; концептуальні засади сучасного природознавства. Зокрема, вона розкрила основні напрями та показала діяльність наукових інститутів та університетів в Україні, де проводилися дослідження у галузі статистичної фізики в Україні. Довела ефективність функціонування наукових шкіл Л.Д. Ландау, В.І. Данилова, О.З. Голика, М.М. Боголюбова, О.І. Ахієзера, І.М. Ліфшиця, О.Г. Ситенка, В.Г. Бар'яхтара, І.Р. Юхновського, С.В. Пелетмінського та встановила отримані у цих центрах результати в галузі методів статистичної фізики та їхніх застосувань.

А.С. Литвинко є автором близько ста наукових праць в українських та закордонних виданнях. Серед них дві фундаментальні одноосібні монографії: «Становлення статистичної фізики в Україні (30–40 рр. XX ст.)» (2009) та «Микола Миколайович Боголюбов та статистична фізика в Україні» (2009), а також дві колективні: «Наукова еліта України» (2012) та «Національна Академія наук України. 1918–2013. Хронологія» (2013).

Плідною є і її міжнародна співпраця. Результати свого наукового пошуку у галузі науки і техніки Алла Степанівна оприлюднювала не лише на наукових форумах в Україні, але й за кордоном, зокрема, в Австрії, Болгарії, Великій Британії, Данії, Мексиці, Німеччині, Росії, Угорщині, Швеції. Входить до складу двох міжнародних наукових товариств: Міжнародного комітету з історії технології та Європейського товариства історії науки.

А.С. Литвинко активно займається науково-організаційною діяльністю. Працювала експертом Вищої атестаційної комісії України. Входить до складу оргкомітетів щорічних Всеукраїнських науково-практичних конференцій для студентської молоді «Історія розвитку науки, техніки та освіти» та Конференцій молодих вчених-істориків науки і техніки (2003–2014), Всеукраїнських наукових конференцій «Актуальні питання історії науки і техніки» (2010–2014) та «Кірічовські читання з історії науки і техніки» (2012). Нині без її активної участі не відбувається жоден науковий форум у галузі історії науки і техніки в Україні.

Алла Степанівна є членом двох спеціалізованих вчених рад зі спеціальності 07.00.07 – історія науки і техніки у Центрі досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН

України та Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут». Була відповідальним секретарем наукового збірника «Нариси з історії природознавства і техніки» (2000-2004), входить до складу редакційних колегій цього часопису та низки збірників наукових праць з історії науки і техніки.

А.С. Литвинко підготувала кандидата історичних наук, є науковим керівником аспірантів відділу історії науки і техніки ЦДПН імені Г.М. Доброва НАН України. Бере активну участь як офіційний опонент у роботі спеціалізованих вчених рад зі спеціальності історія науки і техніки.

Для популяризації наукового доробку у галузі історії науки і техніки Алла Степанівна ініціювала викладання історико-наукових курсів у вищій школі. Виступила одним із організаторів спільного семінару ЦДПН НАН України та Міністерства освіти і науки України з цього питання (2002). Стала співавтором курсу лекцій «Історія розвитку основних фізичних уявлень» для студентів Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», плану-проспекту підручника для вищих навчальних закладів «Історія природознавства».

Наукова діяльність А.С. Литвинко двічі відзначалася стипендією Президії НАН України. Вона нагороджена Грамотою Президії НАН України (2008). Її монографія «Микола Миколайович Боголюбов та статистична фізика в Україні» відзначена премією на 13 Всеукраїнському конкурсі «Мистецтво книги України» (2010).

Алла Степанівна вирізняється вагомими науковими здобутками та принциповою позицією вченого, однак при цьому вона залишається чуйною людиною та чарівною жінкою. Заслужено користується повагою не лише в у колективі Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України, але й серед усієї наукової спільноти істориків науки і техніки в Україні.

Колектив кафедри історії науки і техніки НТУ «ХПІ» та редколегія «Вісника НТУ «ХПІ»: серія Історія науки і техніки» щиро зичать ювіляру щастя, здоров'я, родинного затишку, творчої наснаги та подальших звершень на ниві української історії науки і техніки.

Завідувач кафедри історії науки і техніки
НТУ «ХПІ», д.і.н., проф. В. М. Склад